

Prawo autorskie, własność intelektualna, prawa pokrewne w praktyce

Natalia Mileszyk
CC-BY 3.0
Centrum Cyfrowe

Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji

Tradycyjny copyright

Prawo autorskie (ang. copyright, symbol: ©) -
pojęcie prawnicze oznaczające ogół praw
przysługujących autorowi utworu albo przepisy
upoważniające autora do decydowania o
użytkowaniu dzieła i czerpaniu z niego korzyści.

W Polsce: Ustawa z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie
autorskim i prawach pokrewnych (Dz. U. z 2006 r.
Nr 90, poz. 631 późn. zm.)

DZIENNIK USTAW RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Warszawa, dnia 24 czerwca 2014 r.

Poz. 827

USTAWA

z dnia 30 maja 2014 r.

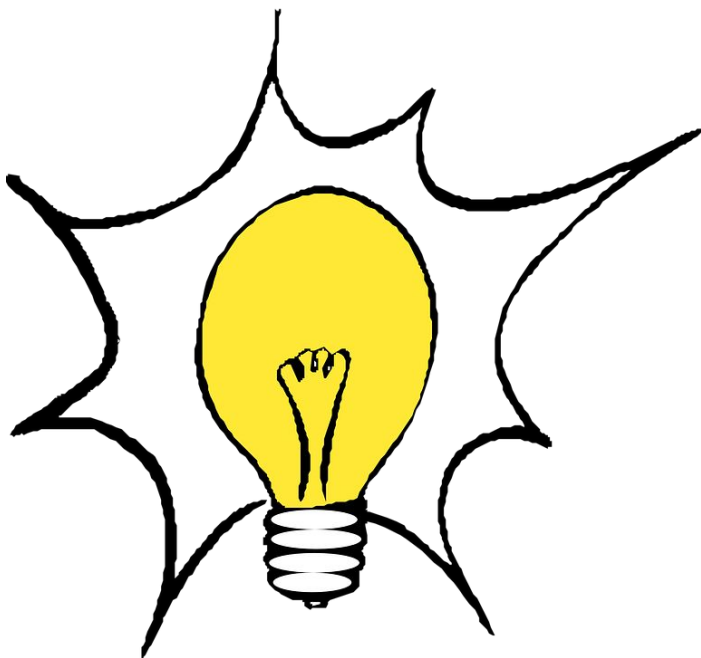
o prawach konsumenta^{1), 2)}

Rozdział 1

Przepisy ogólne

Art. 1. Ustawa określa prawa przysługujące konsumentowi, w szczególności:

- 1) obowiązki przedsiębiorcy zawierającego umowę z konsumentem;
- 2) zasady i tryb zawierania z konsumentem umowy na odległość i poza lokalem przedsiębiorstwa;
- 3) zasady i tryb wykonania przysługującego konsumentowi prawa odstąpienia od umowy zawartej na odległość lub poza lokalem przedsiębiorstwa;
- 4) zasady i tryb zawierania z konsumentem umowy na odległość dotyczącej usług finansowych.

1. Domena publiczna https://pixabay.com/static/uploads/photo/2014/11/03/22/04/drawing-515869_960_720.jpg
2. Dziennik ustaw
3. Domena publiczna, <https://pixabay.com/pl/%C5%BCar%C3%B3wka-%C5%9Bwiat%C5%82o-elektryczne-pomys%C5%82-31254/>
4. Domena publiczna, <https://www.flickr.com/photos/whitehouse/14081505711/>

Przedmiot prawa autorskiego

- Musi to być rezultat pracy człowieka.
- Musi to być przejaw działalności twórczej.
- Musi mieć indywidualny charakter.

Jeśli dzieło naszych rąk i umysłu zawiera w sobie pierwiastek indywidualnej działalności twórczej, to mamy do czynienia z utworem oraz z autorem.

PYTANIE: W jakiej sytuacji efekt pracy programu komputerowego chroniony jest prawem autorskim?

Rodzaje utworów

- A. Shepard Fairey
- B. <http://www.ebay.co.uk/itm/CRISTIANO-RONALDO-ART-PHOTO-PRINT-OBAMA-HOPE-POSTER-GIFT-CHRISTIAN-SOCCER-/321526564288>
- C. Mannie Garcia, Assosiation Press

Rodzaje utworów 2

- A. oryginalny
- B. zależny

Art.2. Rozporządzanie i korzystanie z opracowania zależy od zezwolenia twórcy utworu pierwotnego (prawo zależne), chyba że autorskie prawa majątkowe do utworu pierwotnego wygasły. W przypadku baz danych spełniających cechy utworu zezwolenie twórcy jest konieczne także na sporządzenie opracowania.

- C. inspirowany
-

Podmiot prawa autorskiego cz. 1

W 2011 fotograf National Geographic David Slater upuścił jeden z aparatów podczas fotografowania stada makaków. Jeden z nich zrobił sobie kilkanaście autoportretów. Do kogo należą prawa autorskie?

Podmiot prawa autorskiego cz. 2

PYTANIA:

1. W ramach projektu Erasmus + przygotowano otarte zasoby edukacyjne na podstawie umowy o dzieło. Do kogo należą prawa autorskie?
2. W ramach obowiązków służbowych na Uniwersytecie Warszawskim została stworzona publikacja nt. prawa autorskiego. Do kogo należą prawa autorskie?

Podmiot prawa autorskiego cz. 3

“Prawo autorskie przysługuje twórcy”

- podmiotem praw osobistych może być twórca (osoba fizyczna)
- “pracodawca, którego pracownik stworzył utwór w wyniku wykonywania obowiązków ze stosunku pracy, nabywa z chwilą przyjęcia utworu autorskie prawa majątkowe”
- podmiotem praw majątkowych może być twórca, pracodawca, spadkobierca, nabywca tych praw

Prawa autorskie dzielimy na: **osobiste**

Chronią więź autora z utworem. Są niezbywalne.

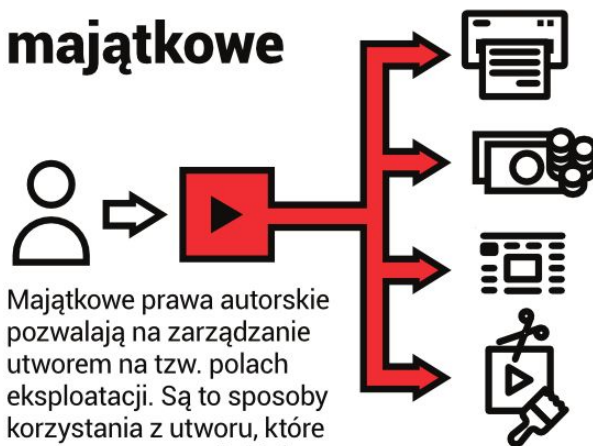
Gwarantują, że utwór będzie zawsze podpisywany nazwiskiem twórcy lub jego pseudonimem (chyba że zdecyduje się on pozostać anonimowy).

Dozwolony użytek

Prawo autorskie zezwala na korzystanie z już rozpowszechnionego utworu w zakresie własnego użytku osobistego, bez konieczności pytania o zgodę ani zapłaty wynagrodzenia.

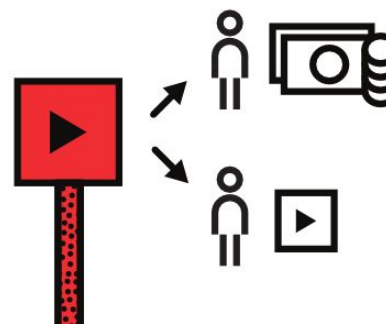

majątkowe

Majątkowe prawa autorskie pozwalają na zarządzanie utworem na tzw. polach eksploatacji. Są to sposoby korzystania z utworu, które autor może sprzedać lub udzielić na nie licencji.

Prawa majątkowe są dziedziczne, można nimi handlować, a czasem przysługują naszemu pracodawcy.

Oznacza to, że jedna osoba może być autorem, a inna zarabiać na jego dziele.

Autorskie prawa majątkowe obowiązują:

Przez cały czas
życia autora

70 lat po jego śmierci

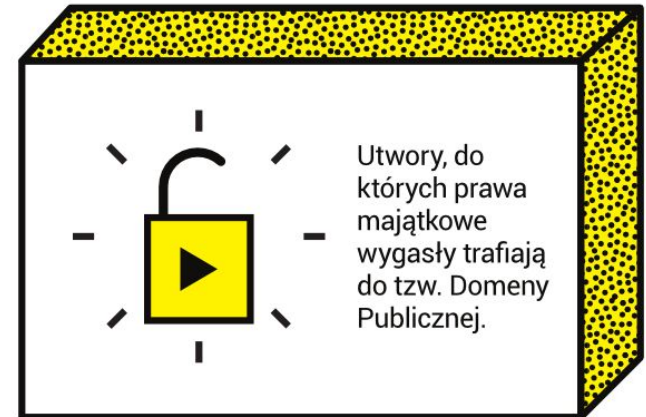
70 lat od daty pierwszej publikacji, jeśli twórca nie jest znany albo jeśli przysługują one innej osobie niż twórca

70 lat od daty powstania, jeśli utwór nie został nigdy rozpowszechniony

50 lat od daty pierwszej emisji programów RTV oraz sporządzenia fonogramów i wideogramów

Utwory, do których prawa majątkowe wygasły trafiają do tzw. Domeny Publicznej.

Zmiana prawa autorskiego na przestrzeni lat

Okres	Czas trwania
1926-1952	50 (od śmierci)
1952-1975	20 (od śmierci)
1975-1994	25 (od śmierci)
1994-2000	50 (od śmierci)
2000- ?	70 (od śmierci)

Zmiana prawa autorskiego na przestrzeni lat cz. 2

Art. 124 Ustawy o prawie autorskim:

„Przepisy ustawy stosuje się do utworów: [...] do których prawa autorskie według przepisów dotychczasowych wygasły, a które według niniejszej ustawy korzystają nadal z ochrony, z wyłączeniem okresu między wygaśnięciem ochrony według ustawy dotychczasowej i wejściem w życie niniejszej ustawy.”

Dzieło opublikowane w 1910, autor zmarł w 1949:

*wg ustawy z 1926 - prawa wygasłyby w 2000

*wg ustawy z 1952 - wygasły w 1970

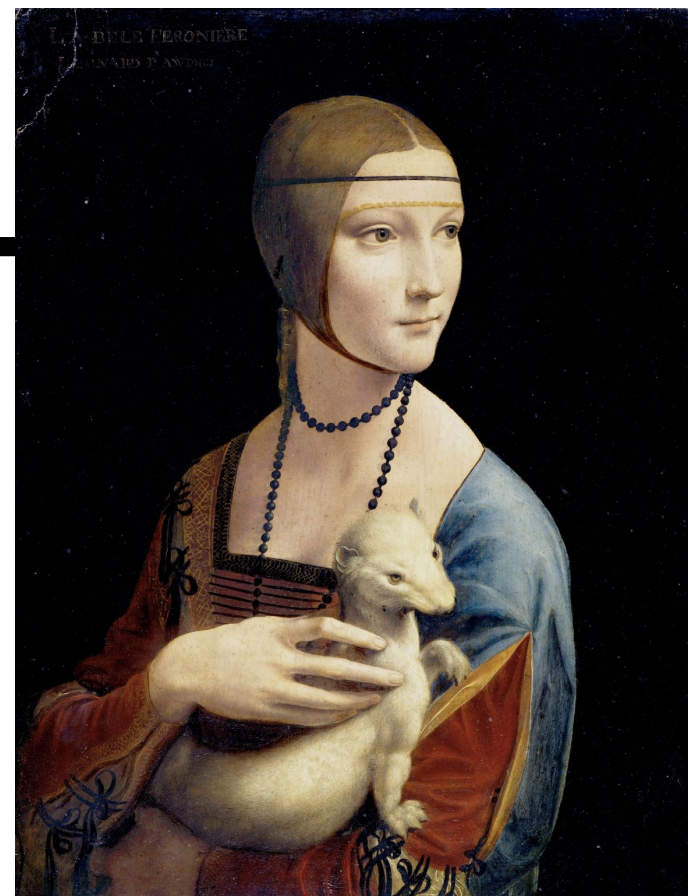
*wg ustawy z 1975 - wygasły w 1975

*wg ustawy z 1994 - wygasły w 2000

*wg ustawy z 2001 - wygasną w 2020

Domena publiczna

Za domenę publiczną uznajemy dobro wspólne: zbiór utworów, z których każdy może korzystać bezpłatnie i **wyłącznie z ograniczeniami wynikającymi z autorskich praw osobistych**, ponieważ wygasły już do nich autorskie prawa autorskie majątkowe, bądź też utwory te nigdy nie były przedmiotem prawa autorskiego.

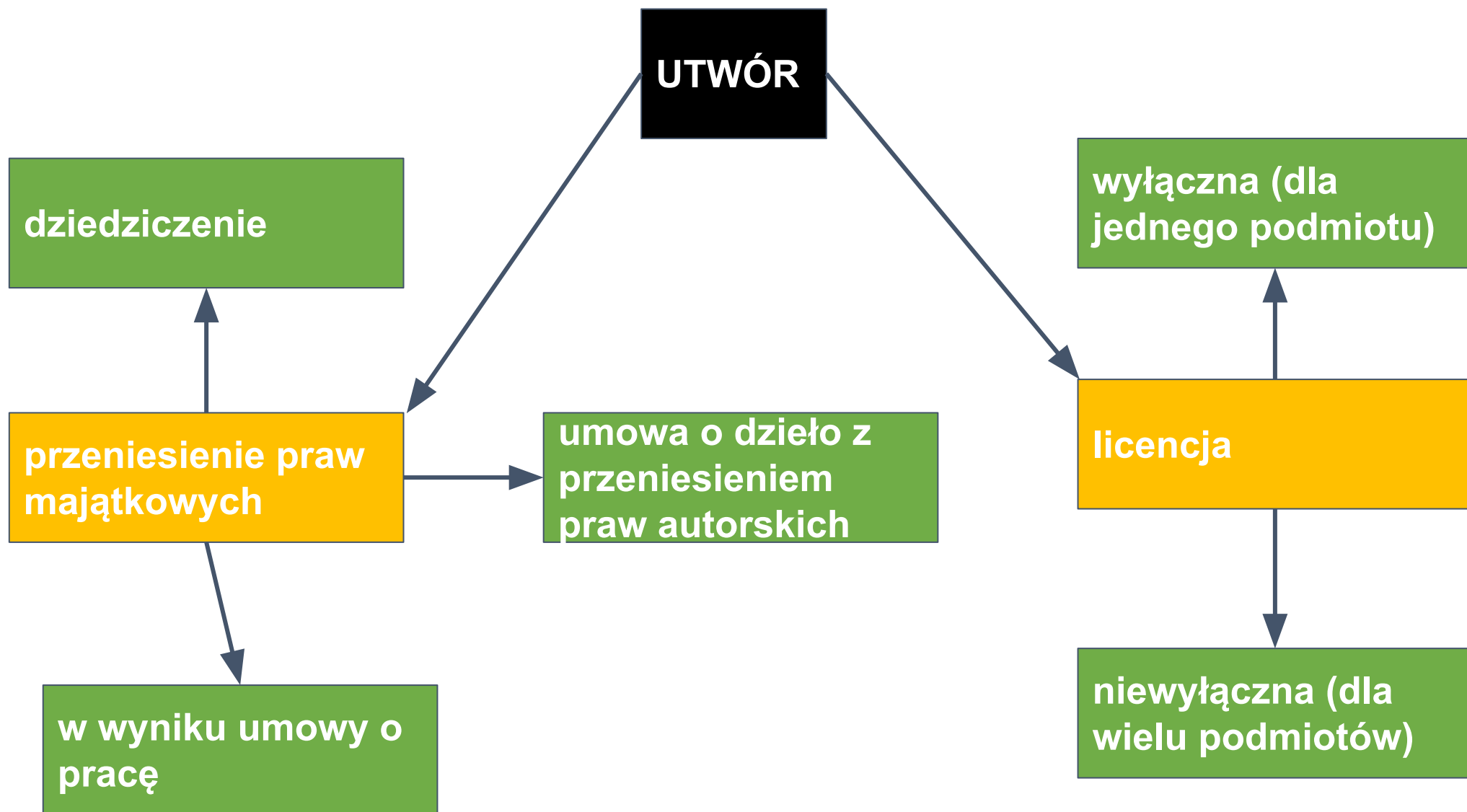
PYTANIE: Jaki błąd widać na tym slajdzie?

Przejście praw majątkowych

Dwa rodzaje umów:

- przeniesienie praw
- licencja - umowa o korzystanie z utworu. Umowa obejmuje pola eksploatacji wyraźnie w niej wymienione; nie obejmuje przyszłych pól eksploatacji ani przyszłych utworów twórcy.

Zasięg obowiązywania; wyłączna / niewyłączna

Pola eksploatacji

Pole eksploatacji jest to sposób wykorzystania utworu mający samodzielne ekonomiczne znaczenie. Twórcy przysługuje wyłączone prawo do korzystania z utworu i rozporządzania nim na wszystkich znanych polach eksploatacji oraz do wynagrodzenia za korzystanie z utworu.

Dozwolony użytek prywatny

Możesz
zeskanować całą
książkę.

Zgodnie z art. 23 prawa autorskiego wolno korzystać z już rozpowszechnionego utworu w zakresie własnego użytku osobistego, bez konieczności pytania o zgodę ani zapłaty wynagrodzenia.

więcej na www.conasuwiera.pl/kserowanie

Plakat dostępny na licencji Creative Commons Uznanie Autorstwa

Organizatorzy:

bibliosfera.net

Dozwolony użytek prywatny

Art. 23. 1. Bez zezwolenia twórcy wolno nieodpłatnie korzystać z już rozpowszechnionego utworu w zakresie własnego użytku osobistego. Przepis ten nie upoważnia do budowania według cudzego utworu architektonicznego i architektoniczno-urbanistycznego oraz do korzystania z elektronicznych baz danych spełniających cechy utworu, chyba że dotyczy to własnego użytku naukowego niezwiązanego z celem zarobkowym.

Dozwolony użytek edukacyjny

Art. 27. 1. Instytucje oświatowe, uczelnie oraz jednostki naukowe w rozumieniu ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o zasadach finansowania nauki (Dz. U. z 2014r. poz. 1620 oraz z 2015 r. poz. 249 i 1268) mogą na potrzeby zilustrowania treści przekazywanych w celach dydaktycznych lub w celu prowadzenia badań naukowych, korzystać z rozpowszechnionych utworów w oryginale i w tłumaczeniu oraz zwielokrotniać w tym celu rozpowszechnione drobne utwory lub fragmenty większych utworów.

2. W przypadku publicznego udostępniania utworów w taki sposób, aby każdy mógł mieć do nich dostęp w miejscu i czasie przez siebie wybranym korzystanie, o którym mowa w ust. 1, jest dozwolone wyłącznie dla ograniczonego kręgu osób uczących się, nauczających lub prowadzących badania naukowe, zidentyfikowanych przez podmioty wymienione w ust. 1.

PYTANIE: Kiedy w firmach komercyjnych można korzystać z dozwolonego użytku edukacyjnego?

Prawo cytatu

Art. 29. Wolno przytaczać w utworach stanowiących samoistną całość urywki rozpowszechnionych utworów oraz rozpowszechnione utwory plastyczne, utwory fotograficzne lub drobne utwory w całości, w zakresie uzasadnionym celami cytatu, takimi jak wyjaśnianie, polemika, analiza krytyczna lub naukowa, nauczanie lub prawami gatunku twórczości.

OCHRONA WIZERUNKU

Źródła: 1. https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Krystyna_Janda_by_Foksal.jpg, CC-BY-SA
2. <https://pixabay.com/pl/portret-dziewczyna-wieniec-w%C5%82osy-804062/>, CC0

Prawo do wizerunku

1. Rozpowszechnianie wizerunku wymaga zezwolenia osoby na nim przedstawionej. W braku wyraźnego zastrzeżenia zezwolenie nie jest wymagane, jeżeli osoba ta otrzymała umówioną zapłatę za pozowanie.
 2. Zezwolenia nie wymaga rozpowszechnianie wizerunku:
 - 1) osoby powszechnie znanej, jeżeli wizerunek wykonano w związku z pełnieniem przez nią funkcji publicznych, w szczególności politycznych, społecznych, zawodowych;
 - 2) osoby stanowiącej jedynie szczegół całości takiej jak zgromadzenie, krajobraz, publiczna impreza.
-

Umowy prawnoautorskie

Umowa o przeniesienie praw

przenosi określone prawa majątkowe do utworu (na określonym polu eksploatacji) — zbywca traci te prawa

druga strona umowy staje się podmiotem praw

nie można przenieść tych samych praw na dwie różne osoby

Umowa licencyjna

upoważnia do korzystania z tych praw na określonym polu eksploatacji — licencjodawca zachowuje te prawa

druga strona umowy jest jedynie upoważniona do korzystania z praw

nie można przenieść tych samych praw na dwie różne osoby

Umowa o przeniesienie praw

- twórca traci określone prawa majątkowe do swojego utworu (na określonym polu eksploatacji)
 - przeniesienie praw na danym polu eksploatacji to akt jednorazowy
 - strona umowy staje się podmiotem praw
 - wymaga zachowania formy pisemnej pod rygorem nieważności
 - powinna zawierać dokładne zdefiniowanie stron i przedmiotu umowy, pola eksploatacji oraz zakres czasowy umowy
-

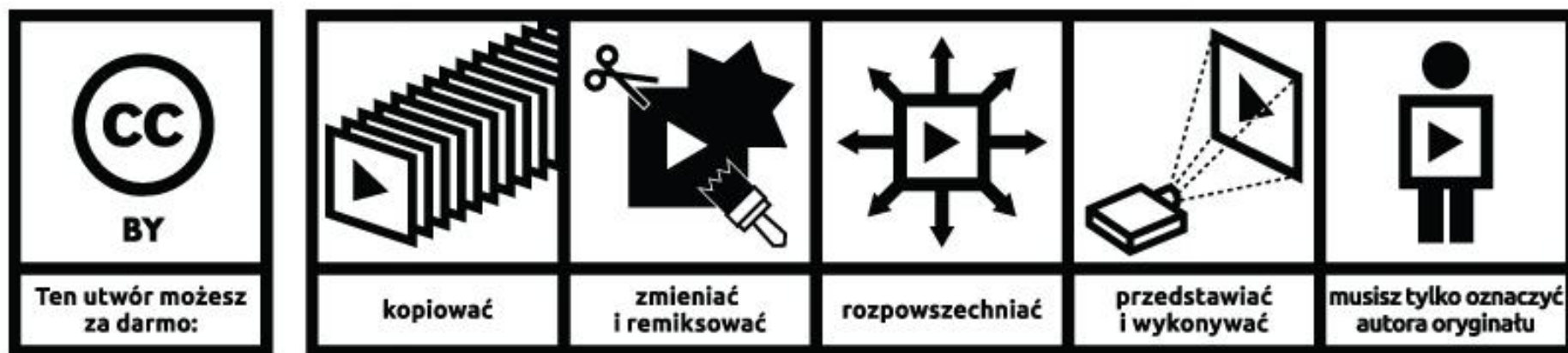
Umowa licencyjna

- upoważnia do korzystania z tych praw na określonym polu eksploatacji
 - strona umowy jest jedynie upoważniona do korzystania z praw
 - można udzielić wielu licencji na danym polu eksploatacji, o ile mają one charakter niewyłączny
 - umowa licencyjna musi zawierać dokładne określenie utworu, co do którego prawa mają być obciążone, zapis dotyczący udzielenia upoważnienia na rzecz licencjobiorcy do korzystania z majątkowych praw autorskich twórcy dzieła oraz zapisy wyraźnie wskazujące, na jakich polach eksploatacji licencjobiorca będzie mógł korzystać ze wskazanego dzieła
-

Problem?

Dostępność online nie oznacza
dostępności prawnej!

Dziękuję
nmileszyk@centrumcyfrowe.pl

Uznanie autorstwa 3.0 Polska – Licencja ta pozwala na kopiowanie, zmienianie, rozprowadzanie, przedstawianie i wykonywanie utworu jedynie pod warunkiem oznaczenia autorstwa. Jest to licencja gwarantująca najszersze swobody licencjobiorcy. <http://creativecommons.org/licenses/by/3.0/pl/>